

7. Військовий стандарт 01.101.003 (Видання 2). Воєнна розвідка. Радіоелектронна розвідка. Терміни та визначення URL: http://catalog.nuou.org.ua/index.php?option=com_sobipro&pid=397&sid=329906:vijskovij-standart-01-101-003-vid-2-voenna-rozvidka-radio-elektronna-rozvidka-termini-viznachennya&Itemid=0.

8. Військовий стандарт 01.004.002 (Видання 2). Воєнна безпека Стратегічне планування. Терміни та визначення ВСТ 01.004.002 – 2019 (02)/ URL: https://nuou.org.ua/assets/documents/VST_%2001-004-002_2019.pdf.

Корнієнко Михайло Васильович,
перший проректор Дніпровського
гуманітарного університету, доктор
юридичних наук, професор

ПРАВОВІ АСПЕКТИ Е-ДЕКЛАРУВАННЯ СУДДІВ

Корупція в судовій системі – найбільш небезпечне правопорушення, тому що вона ставить під загрозу реалізацію одного з базових прав людини – права на справедливий суд, яке гарантується міжнародно-правовими актами.

Корупціонери побоюються покарання, а покарання неможливе без викриття. Французькі кримінологи Ж. Гейро і Ф. Тюаль визначають в цьому контексті злочин як «короткий шлях до збагачення. І цей короткий шлях узгоджується з філософією «все і зараз» [1, с. 222].

Приховування електронних декларацій створює підстави, які дозволяють суддям знову придбавати майно в геометричній прогресії. Задля забезпечення верховенства права дані про майновий стан суддів повинні бути відкритими для суспільства.

Більше того, приховування е-декларацій від суспільства знову повертає нас до стандартних процедур, коли середовище публічних службовців закритється само в собі. Ми мали можливість спостерігати, як за результатами аналізу е-декларацій були проведені резонансні розслідування. Були ідентифіковані десятки гектарів землі в Іспанії і нерухомість на мільйони доларів у экс-судді В. Татькова і такі ж суми на офшорних рахунках компаній дружини экс-судді А. Ємельянова [2].

Саме тому цивільне суспільство в Україні ставить питання – або ми приховуємо власність (примножуючи корупцію), або розкриваємо свої активи. Для того, щоби попередити корупцію, значна увага приділяється саме заходам в судовій системі.

Конвенція ООН проти корупції у ст. 11 зобов'язує кожна державу – учасника «відповідно до основоположних принципів своєї правовій системи і без шкоди для незалежності судових органів приймати заходи по зміцненню чесності і непідкупності представників судової влади і запобіганню будь-якій можливості для корупції серед них» [3, с. 20]. Крім того, обсяг заходів кожна держава-учасник може визначати за власним розсудом, ст. 65 Конвенції роз'яснює, що держави-учасники

«можуть приймати більш жорстокі заходи для запобігання корупції і боротьби з нею, чим передбачено Конвенцією» [3, с. 48].

Незалежність суддів є одним із ключових принципів, який повинен забезпечувати об'єктивність при здійсненні правосуддя. Між тим, судді також повинні розуміти, що здійснення ними правосуддя не тільки несе додаткові гарантії захисту і імунітету, а й накладає певні додаткові обов'язки, враховуючи й високий рівень відповідальності. Суддя повинен демонструвати високі стандарти добропорядності, виключно зі своєю непідкупністю і упередженістю. Це витікає і із ряду міжнародних документів.

Так, Бангалорські принципи поведінки суддів (схвалені в 2006 р. резолюцією Економічної і Соціальної ради ООН), одним з принципів визначають чесність і непідкупність: «суддя повинен демонструвати поведінку, бездоганну навіть з точки зору стороннього наглядача». Бангалорські принципи прямо визначають: «недостатньо просто вершити правосуддя, потрібно робити це відкрито для суспільства» [4, с. 82–88].

Здійснення правосуддя пов'язано з певною дискрецією, а тому завжди буде містити ті чи інші корупційні ризики різного ступеню. Їм можна запобігти набором інструментів, в який традиційно включають системи декларувань активів, доходів і інтересів суддів. Конвенція ООН проти корупції наполегливо радить державам-учасникам «приймати заходи і системи, які зобов'язують службових осіб (у т.ч. суддів) надавати відповідним органам декларації, які будуть містити дані про активи, позаслужбову діяльність і т.і.» [3, с. 48].

Українські судді повинні подавати свої декларації про майно і активи, які розміщуються у відкритому доступі в Інтернеті, але без частки інформації, яка стосується персональних даних. Останнім часом представники Феміди активно відстоюють позицію, що декларації суддів потрібно видалити з публічного доступу. Але Конвенція ООН проти корупції рекомендує суддям публічно декларувати активи і обов'язки – як свої особисті, так і членів своєї сім'ї.

Незалежність суддів не є самоціллю, а важливою гарантією справедливого і об'єктивного розгляду судових справ. Для забезпечення справедливого судочинства потрібно не тільки надати гарантії незалежності суддям, а й гарантувати відсутність інших сторонніх впливів на них, які можуть бути обумовлені, окремо, отриманням неправомірної вигоди в будь-якій формі. Можна говорити і про законний інтерес суспільства до запобігання корупції в судовій системі, який невід'ємний від демократичного порядку та служить реалізації права на справедливий та безпристрасний суд.

Публікація декларацій буде непропорціональною мірою, якщо не існує-рівнозначно діючої альтернативи. Цим важелем повинно бути Національне агентство з питань запобігання корупції, яке уповноважене перевіряти декларації всіх публічних службовців і проводити моніторинг їхнього способу життя. Але НАЗК, який є занадто політизованою структурою, зі своїми завданнями не справляється. Цивільні активісти і журналісти кожного тижня

виявляють ознаки незаконного збагачення служителів Феміди або членів їхніх сімей. Частина таких розслідувань лягає в основу кримінальних проваджень НАБУ.

Німецький юрист Тільман Хоппе розумно відмічає, що більшість розслідувань, розпочатих завдяки перевірці декларацій активістами або журналістами могли би ніколи не відбутись, якби декларації не були доступні онлайн.

Суддям, за останніми дослідженнями, довіряють зараз 12% громадян, тоді як 61% впевнені в тому, що судді – корумповані. І ці показники свідчать на користь того, що декларування служителів Феміди ні в якому разі не потрібно утаємничувати.

З викладеного можна зробити висновок, що е-декларування суддів, яке в цивілізованих країнах існує вже багато років, потрібно удосконалювати та приводити до міжнародно-правових стандартів.

Список використаних джерел

1. Ж.-Ф. Гейро, Т. Франсуа «Геостратегія злочинності», К., 2014, с. 222.

2. А. Леменов, А. Марчук, «Е-декларирование vs судьи: кто кого?». Зеркало недели № 48/394, 15 декабря 2018 г.

3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції. Відомості Верховної Ради України 2007. № 49, с. 20, 48.

4. Бангалорські принципи поведінки суддів. Схвалено резолюцією 2006/23 Економічної і Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року. E/2006/99 (SUPP), с. 82–88.

Корольчук Віктор Володимирович,
провідний науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;

Стратулат Наталя Вікторівна,
професор кафедри правничої лінгвістики Національної академії внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент;

Проценко Галина Петрівна,
старший викладач кафедри правничої лінгвістики Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З УПРАВЛІНСЬКИМИ ДОКУМЕНТАМИ В КОНТЕКСТІ ЗАПОБІГАННЯ ПОЯВИ ДИСКРЕЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Під час складання в системі МВС України управлінських документів, передусім організаційно-розпорядчих, необхідно уважно ставитися до формулювання правових приписів, дотримання